

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Факультет інформатики, математики та економіки
Кафедра управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ
Завідувач кафедри управління та
адміністрування

_____ / Наталя ЗАХАРОВА
(протокол №1 від 1 вересня 2023 р.)

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

для здобувачів вищої освіти

Рівень вищої освіти другий магістерський

Галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі)

Спеціальність 073 Менеджмент
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Менеджмент підприємств та організацій

Запоріжжя, 2023

Розробники:

д.е.н., професор кафедри управління та адміністрування Валентина
ЧИЖОВА,

к.е.н., доцент кафедри управління та адміністрування Наталя ЗАХАРОВА

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми _____ Валентина ЧИЖОВА

1. Мета практики

Місце освітнього компонента в освітній програмі: обов'язковий.

Виробнича практика є складовою частиною навчального процесу, основним етапом практичної підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Метою виробничої практики з фаху є розвиток навичок і вмінь інформаційно-аналітичної, проектно-дослідницької, діагностичної та інноваційної діяльності для вирішення прикладних проблем управління підприємствами, удосконалення системи управління їх діяльністю в сучасних умовах господарювання; набуття вміння адаптації теоретичних положень, методичного інструментарію передового досвіду до умов діяльності конкретного підприємства; закріплення практичних навичок проведення економічного дослідження, виходячи із специфіки діяльності конкретного підприємства; впровадження розроблених рекомендацій та пропозицій у практичну діяльність підприємства.

2. Перелік програмних компетентностей, які набуваються під час практики

Програмні компетентності	
<i>Загальні компетентності</i>	
ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій. ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	
<i>Фахові компетентності</i>	
ФК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани. ФК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту. ФК6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми. ФК8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом. ФК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.	

3. Заплановані програмні результати навчання

P10	Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач.
P11	Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу
P13	Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне,

	матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).
--	--

4. Бази проходження практики

База проходження практики
ТОВ «Компанія АгроНова» м. Кропивницький
ПП «ТРЕС», м. Дніпро

5. Зміст практики

5.1. Опис виробничої практики

Найменування показників	Ступінь вищої освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Ступінь вищої освіти: другий (магістерський)	Назва практики: виробнича з фаху	
Блоків – у тому числі: курсова робота – навчальна практика – виробнича практики +	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність 073 «Менеджмент»	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 270	Освітня програма «Менеджмент підприємств і організацій»	Семестр	
		2-й	2-й
		Термін проходження	
		01.04.2024-10.05.2024	22.01.2024-02.03.2024
		Вид контролю Диференційований залік	

5.2 Програма виробничої практики

Тема 1. Загальна характеристика підприємства

Статус підприємства (термін створення, форма власності, організаційно-правова форма господарювання, ступінь самостійності, місія

підприємства, права та обов'язки підприємства, сфера діяльності, дотримання вимог щодо державної реєстрації та діяльності підприємства тощо).

Характеристика господарської діяльності (спеціалізація підприємства, переважні види бізнес-операцій, інші види діяльності).

Регулювання та контроль за діяльністю підприємства з боку держави (виконавчих органів, міністерств, відомств).

Характеристика діяльності з контрагентами підприємства.

Тема 2. Організація управління діяльністю підприємства

Характер управління діяльністю підприємства з боку власників (права власників, органи управління та контролю: вищий орган управління підприємством, орган нагляду та контролю за діяльністю підприємства, періодичність їх зборів, характер питань, що розглядаються).

Основні аспекти організації управління діяльністю підприємства (організаційна структура управління підприємством, характеристика окремих структурних підрозділів, їх функціонального призначення, прав, обов'язків, повноважень, характер регламентації діяльності окремих працівників підприємства (контракти, посадові інструкції тощо)).

Інструктивні, нормативні і методичні матеріали, які використовуються на підприємстві.

Режим роботи керівника підприємства: час роботи, час прийому відвідувачів, проведення парад, роботи з документами. Дослідити роботу секретаря керівника: обов'язки, права, режим роботи.

Проекти підготовчих документів до таких заходів, як наради, збори, інші види управлінської діяльності. Вивчити прийоми ділового спілкування, вирішення конфліктних ситуацій у трудовому колективі.

Тема 3. Планово-економічна діяльність підприємства

Основи організації планово-економічної діяльності на підприємстві. Основні функції, що покладені на планово-економічну службу, її взаємозв'язок з іншими структурними підрозділами в процесі виконання функціональних завдань.

Наявність бізнес-плану підприємства, його структура.

Методичне забезпечення аналітичної та планової роботи; методи, що використовуються в процесі аналізу економічних показників і обґрунтування їх планових значень; рівень програмного забезпечення виконання зазначених робіт.

Система аналізу та планування показників господарської діяльності, що застосовується на підприємстві, здійснити характеристику ефективності їх функціонування. Аналіз ступеня використання комп'ютерної техніки, спеціалізованого програмного забезпечення.

Тема 4. Аналіз результатів господарської діяльності підприємства.

Обсяги і динаміка найважливіших показників: обсяги та структура виробництва продукції (товарів, робіт, послуг); обсяги та склад основних засобів, обсяги і швидкість обороту товарно-матеріальних запасів, виручка від реалізації продукції, джерела її формування, обсяги та склад операційних

витрат, фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування та його складові, чистий прибуток і напрями його розподілу й використання.

Тема 5. Оцінка управління фінансово-економічною діяльністю підприємства.

Оцінка діяльності фінансової служби або іншої ланки, на яку покладено виконання її функцій: кількісний і якісний склад фахівців, перелік основних функцій та рівень їх реалізації.

Організація грошового обороту, форми розрахунків, що використовуються. Оцінка стану платіжної та касової дисципліни. Аналіз ефективності управління грошовими потоками підприємства.

Аналіз обсягів та джерел формування фінансових ресурсів, ефективності їх використання.

Структура доходів і витрат підприємства, особливості управління формування і розподілу прибутку.

Організація роботи щодо моніторингу взаєморозрахунків з кредиторами, наявність заборгованості по розрахунках. Аналіз обсягів повноти та своєчасності сплати податкових та інших обов'язкових платежів.

Аналіз фінансового стану підприємства на основі показників платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, прибутковості і т.д.

Тема 6. Оцінка цінової і збутової політики підприємства.

Основні групи факторів пріоритетного впливу на формування стратегічних цілей підприємства і його завдань у сфері ціноутворення. Методи ціноутворення на підприємстві та причини зміни рівня цін на ньому. Обсяг і структура витрат реалізації певних видів продукції (товарів, робіт, послуг) для прийняття цінових рішень.

Динаміка реалізації окремих груп товарів / послуг для оцінки підходу ціноутворення підприємства (затратний чи ціннісний). Оцінити умови безбиткової діяльності підприємства при змінах цін на продукцію (товари, роботи, послуги).

Конфігурація каналів розповсюдження продукції підприємства (прямі, непрямі, комбіновані), проаналізувати їх особливості та динаміку структури.

Критерії, що вплинули на вибір каналів розповсюдження: особливості ринку, товарів, підприємства, рівень конкуренції.

Стратегія охоплення ринку, яку застосовує підприємство (інтенсивне, вибіркове, ексклюзивне розповсюдження), охарактеризувати територіальний та цільовий сегменти. Зв'язок і відповідність стратегії позиціонування підприємства та його політики розповсюдження, описати тип і особливості позиціонування досліджуваного підприємства.

Тема 7. Управління персоналом

Організація роботи з персоналом підприємства, кількісний та якісний склад кадрової служби.

Нормативні документи, що регламентують її роботу (положення про кадрову службу та посадові інструкції працівників кадрової служби);

штатного розкладу працівників підприємства та структури персоналу (за категоріями, за рівнем освіти, за статтю, за віком).

Оцінка кадрової політики, яка провадиться на підприємстві, підвищення кваліфікації працівників, атестація працівників, реалізація заходів щодо зміцнення згуртованості трудового колективу та формування соціально-психологічного клімату, складання планів розвитку кар'єри.

Аналіз руху персоналу (прийняття, переведення, звільнення) та виявлення основних факторів, які впливають на плинність кадрів; аналіз ступеня використання комп'ютерної техніки, спеціалізованого програмного забезпечення у діяльності працівників кадрової служби.

Мотивація праці персоналу на підприємстві.

Тема 8. Стратегічне управління підприємством

Посади, що відповідають за розробку стратегії. SWOT-аналіз середовища підприємства.

Місія підприємства, основні цілі і завдання. Стратегічні принципи розвитку.

Оцінка стратегії підприємства, характеристика структурних елементів. Взаємозв'язок елементів корпоративної культури з досягненням цілей і завдань поступального розвитку компанії.

Шляхи реалізації конкурентних переваг підприємства.

Стратегічні альтернативи розвитку підприємства та вибрати найбільш оптимальну з них. Розробити стратегію конкурентної переваги підприємства та стратегічну програму здійснення корпоративної стратегії.

Тема 9. Управління інноваційною діяльністю підприємства

Підрозділ (посада), що відповідає за здійснення інноваційної діяльності.

Структурні елементи нововведень у діяльності підприємства за звітний період згідно з існуючою класифікацією. Кінцевий результат діяльності підприємства (випуск продукції або надання послуг) на відповідність «інноваційна продукція» або «інноваційний продукт» відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність».

Ефективність інноваційних проектів, які реалізувались на підприємстві. Доцільність та можливість розробки інноваційної стратегії діяльності підприємства. Доцільність здійснення реального інвестування на підприємстві.

Необхідність та доцільність проведення фінансового інвестування. Ефективність інвестиційних проектів, що здійснюються на підприємстві.

Пропозиції щодо перспективи розвитку інноваційної та напрямів інвестиційної діяльності підприємства

5.3 Індивідуальні завдання

1. Антикризове управління підприємством: функції, завдання, підходи і методи.

2. Удосконалення управління дебіторською заборгованістю на підприємстві
3. Менеджмент забезпечення конкурентоспроможності підприємства.
4. Фінансове забезпечення фінансової діяльності підприємства.
5. Оптимізація податкового навантаження на підприємство.
6. Управління грошовими потоками підприємства.
7. Система менеджменту якості на підприємстві: стан та напрямки поліпшення.
8. Удосконалення системи операційного менеджменту.
9. Удосконалення системи управління виробничими запасами промислового підприємства.
10. Особливості управління фінансовим потенціалом підприємства.
11. Управління матеріально-технічним забезпеченням виробництва.
12. Підвищення ефективності організації та стимулювання праці на підприємстві.
13. Управління залученням кредитних коштів на підприємство.
14. Обґрунтування можливостей використання державної підтримки функціонування бізнесу.
15. Удосконалення системи управління якістю продукції (послуг) на підприємстві.
16. Удосконалення системи управління витратами на підприємстві.
17. Діджиталізація як умова ефективного менеджменту підприємств.
18. Аутсорсинг як інструмент антикризового управління персоналом підприємства: сучасні тенденції використання.
19. Побудова стратегії управління персоналом підприємства (організації).
20. Управління якістю логістичних процесів на підприємстві.
21. Сучасні технології управління конфліктами на підприємстві.
22. Ризик-менеджмент на підприємстві: особливості організації та перспективи розвитку.

5. Форми і методи контролю

Оцінювання практичних навичок. Оцінювання змісту та/або презентації результатів виконаних завдань та досліджень. Захист результатів практики.

6. Критерії оцінювання видів діяльності студентів з практики

№ з/п	Види діяльності	Бали
1	Знання і дотримання техніки безпеки на підприємстві	2
2	Знання мети і завдань практики	2
3	Знання основних теоретичних положень, що закріплені	18
4	Оволодіння методикою і методологією роботи фахівця	15

5	Вміння будувати взаємовідносини із керівництвом, колегами і клієнтами	4
6	Вміння дотримуватись правил професійної етики і трудової	4
7	Володіння і використання інформаційних систем і комп'ютерних технологій	10
8	Оформлення і захист основних завдань з проходження практики	25
9	Оформлення та захист індивідуального задання	20
Всього		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Підведення підсумків

Підведення підсумків виробничої практики відбувається у формі звітної конференції, за наявності поданого звіту від здобувача про проходження виробничої практики.

8. Рекомендована література

Основна

1. Балан В.Г. Стратегічне управління. Методи портфельного аналізу : навч. посіб. Київ : Наукова столиця, 2018. 199 с.
2. Діброва А.Д. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. Ніжин : Лисенко, 2014. 207 с.
3. Козирева О. В. Менеджмент підприємства (за видами економічної діяльності) : навчальний посібник.Х : Вид-во НФаУ, 2019. 163 с.
4. Костирко Л.А. Стратегічний фінансовий менеджмент : навч. Посіб. Северодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017.- 464 с.

5. Кравченко В. О. Менеджмент: навч. посіб. Одеса: Атлант, 2013. 165 с.
6. Краснокутська Н.С. Стратегічне управління : навч. посіб. Для студентів екон. спец. Харків : НТУ «ХПІ», 2017. 459 с.
7. Кушлик Ю.О. Стратегічне управління: навч. посіб. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. 235 с.
8. Мазаракі А. Основи менеджменту: підручник. Харків: Фоліо, 2014. 848 с.
7. Палеха Ю., Мошок Г., Миколайчик І. Основи менеджменту: теорія і практика: навч. посіб. іїв: Ліра-К, 2018. 528 с.
8. Подольчак Н.Ю. Стратегічний менеджмент: навч. посіб ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - 2-ге вид., зі змін. та допов. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2016. - 422 с.
9. Полянська А. С. Ситуаційний менеджмент: навч. посіб. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. 151 с.
10. Станьковська І. М. Ділове адміністрування: управління якістю: конспект лекцій. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. 86 с.
11. Стахів О. Г., Явнюк О. І., Волощук В. В. Основи менеджменту: навч. посіб. / За наук. ред. док. екон. наук, проф. М. Г. Бойко. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», 2015. 336 с.
12. Сумець О.М. Основи стратегічного менеджменту сучасного підприємства: навч. посіб. Харків: ТОВ «Планета-принт», 2016. 288 с.
13. Управління бізнес-процесами підприємства. Комплексний тренінг: навч. посібник / [П. Г. Банщиков та ін.] Київ : КНЕУ, 2010. 412 с.
14. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посібник / [С. М. Клименко та ін.]. Київ: КНЕУ, 2006. 527 с.
15. Филипенко О. М., Гросул В. А. Планування і контроль на підприємстві: навч. посіб. Харків: ХДУХТ, 2011. 326 с.
16. Хміль Ф. І. Управління персоналом : підручник . Київ : Академвидав, 2006. 606 с.
17. Череп А. В. Стратегічне планування і управління : навч. посіб. К. : Кондор, 2011. 336 с
18. Шимко О. В., Рижиков В.С., Грибкова С.М., Шимко О.І., Щолокова А.Л. Планування діяльності підприємства : Навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2016. 296 с.

Додаткова

19. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком : навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга». 2015. 324 с.
20. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. К.: КНЕУ. 2013. 504 с.
21. Лановська, Г. І., Багацька К.В., Касьянова А.О. Управління вартістю підприємства. Практикум. К.: КНТЕУ, 2020. 28 с.\
22. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2018. 554 с.

23. Фінансовий менеджмент /І. О. Школьник, В. М. Кремень, С. М. Козьменко та ін. Суми, 2014. 427 с.

24. Черниш С.С. Економічний аналіз. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 310 с.

Інформаційні ресурси

25. Журнал «Ефективна економіка». Офіційний сайт: URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/>

26. Національний депозитарій України "Smida". Офіційний сайт. URL : <http://smida.gov.ua>. <http://www.smida.gov.ua>.

27. Законодавство України Офіційний сайт: URL : <https://zakon.rada.gov.ua/>

28. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

29. Електронні версії практикумів, збірників задач і вправ (на сайті ДН).